

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

عنوان تحقیق :

تأثیر رزق حلال در طهارت روحی انسان از دیدگاه قرآن و روایات

استاد راهنما: سرکار خانم لیلا الهوردی زاده

محققین: فاطمه حاجی زاده، افسانه حسن پور، مژگان قاسمی، رقیه رحمانی، فاطمه بی غم

نام واحد حوزوی : مدرسه علمیه الزهراء استان: آذربایجان غربی شهر: شاهین دژ

چکیده:

رزق و روزی عبارت است از هر چیزی که موجودی دیگر را در بقای حیاتش کمک نماید.

هدف از این مقاله بررسی تأثیرات روزی حلال بر روی فرد، اجتماع و روح از دیدگاه قرآن و روایات است.

پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی، با رویکرد قرآنی - روایی می‌باشد که به کتابهای تفسیری و حدیثی

چون قرآن، تفسیر المیزان، الامالی و... مراجعه و مطالب مورد نظر استخراج و خلاصه گردید.

این پژوهش پس از بررسی منابع دینی بیان می‌دارد کسب روزی حلال سبب می‌شود حال توبه به انسان دست

دهد و غفران الهی شامل حال او شود، دل صفا و نورانیت پیدا کرده، دعای انسان حلال خوارمستجاب و رحمت و

رضوان و عنایت و حمایت الهی شامل حال او می‌شود. نتیجه همه این‌ها آرامش روحی و رهایی از نگرانی و

اضطراب است. بنابراین روزی حلال که یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های تأثیرگذار بر سلامت جسم و روح است.

کلیدواژه: روزی حلال، سلامت روان، تأثیرات فردی و اجتماعی روزی حلال، سلامت جسم، آرامش روح و

روان

فهرست مطالب

Contents

مقدمه	۵
فصل اول:	۶
آثار رزق و روزی در زندگی فردی	۶
الف) مفهوم روزی حلال	۷
ب) اهمیت و جایگاه کسب روزی	۸
ج) آثار رزق و روزی در زندگی فردی	۹
۱. استجابت دعا	۹
۲. توفیق کارهای بزرگ	۱۰
۳. گرامی شدن نزد خداوند:	۱۰
۴. نورانیت دل و جان	۱۱
۵. باز شدن درهای بهشت	۱۲
۶. تربیت نسل صالح	۱۲
نتیجه بحث	۱۳
فصل دوم:	۱۴
آثار رزق و روزی در زندگی اجتماعی	۱۴
۱. سر بار نبودن	۱۵
۲. فقر زدایی	۱۵
۳. افزایش علم و صفای نفس	۱۶
۴. شفاعت پیامبر	۱۷
۵. پاداش الهی	۱۸
۶. تقویت دین‌داری	۱۸
۷. استغفار فرشتگان	۱۸
۸. پیشرفت جامعه	۱۹

۱۹.....	۹. آرامش خیال در زندگی
۲۰.....	۱۰. آمرزش گناهان
۲۱.....	۱۱. رفاه خانواده
۲۲.....	نتیجه بحث
۲۳.....	فصل سوم:
۲۳.....	آثار رزق و روزی در طهارت روح
۲۴.....	۱. توفیق عبادت
۲۷.....	۲. انجام عمل صالح و عبادی
۳۰.....	۳. زیبایی روح
۳۱.....	۴. صفا و پاکی قلب و جاری شدن حکمت از آن
۳۱.....	۵. شادی و نشاط در زندگی خانوادگی
۳۲.....	۶. پرهیز از اسراف
۳۵.....	نتیجه گیری
۳۶.....	منابع و مآخذ

مقدمه

روزی حلال و بهره‌مندی از آن یکی از ابعاد زندگی انسان است و از آن جا که انسان افزون در بعد جسمانی و نیازهای ویژه آن جنبه‌ای مهم‌تر و اصیل‌تر، یعنی بعد روحی و روانی نیز دارد و اسلام با نگرشی جامع، حفظ و ارتقای سلامت هر دو را اهدافی اساسی تلقی کرده است. از جمله مواردی که لازم است تا انسان برای رسیدن به رفاه جسمانی و روانی رعایت کند کسب روزی حلال و شناخت جایگاه روزی حلال است چرا که بدون شناخت این عوامل انسان نمی‌تواند مسیر خویش را در جهت رسیدن به سلامت روان ادامه دهد.

بر اساس مطالعات و تحقیقات برآمده توسط نگارنده، تاکنون در رابطه با رزق حلال و تاثیر آن بر سلامت روان پژوهش مستقیمی نوشته نشده است، اما آثاری با رویکردهای دیگر به تحریر درآمده از جمله:

کتاب روزی حلال (آثار مال و لقمه ی حلال و حرام بر سرنوشت انسان) تالیف محمد علی قاسمی، کتاب رزق و روزی تالیف علی متین، مقاله کسب و روزی حلال نوشته سیده معصومه جوادی و مقاله فضیلت کسب روزی حلال نویسنده شهید نعمت الله اظهري.

هدف از این تحقیق این است که، به اثرات فردی و اجتماعی روزی حلال و اثرات اخروی و معنوی روزی حلال و همچنین تبیین کارکردهای تربیتی روزی حلال بر سلامت روان بپردازیم. لذا با این سوال پیش می‌رویم که: رزق حلال چه تاثیری در طهارت روحی انسان از دیدگاه قرآن و روایات دارد؟ پیش از بررسی این موضوع، ابتدا به تعریف مفاهیم اساسی که در این مقاله استفاده شده خواهیم پرداخت و پس از بیان چارچوب مفهومی، به تحلیل تاثیر روزی حلال بر طهارت نفس می‌پردازیم.

هم عقل و هم فطرت. و ثالثا این اباحه وقتی است که استفاده از آن از حد اعتدال تجاوز نکند و گر نه جامعه را تهدید به انحطاط نموده شکافی در بنیان آن ایجاد می‌کند که مایه انعدام آن است.^۱

در استفاده از این نعمت‌ها، حدی که معین گردیده، رعایت اسراف نکردن است:

«يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»^۲؛ ای

فرزندان آدم! زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد با خود بردارید و از نعمت‌های الهی بخورید و

بیاشامید، ولی اسراف نکنید که خداوند مسرفان را دوست نمی‌دارد!

بنابراین، یکی از مهم‌ترین گزینه‌های مؤثر در اقتصاد مقتدر و مقام از نگاه اسلام این است که مردم و

متولیان امور، همگی بر کسب رزق حلال و تأمین درآمد حلال برای رفاه خود و جامعه پای‌بند باشند و

لازمه‌ی این کار، دوری از اسراف است.

حاصل اینکه افراد جامعه‌ای که مقید به کسب حلال باشند، آن را در راه‌های بیهوده اسراف نمی‌کنند،

زیرا کسانی که برای رضای خداوند دنبال حلال می‌روند. همین روحیه‌ی تلاش برای رضای خداوند، سبب

دوری از اسراف می‌شود که نارضایتی خداوند را در پی دارد و در نتیجه، تحصیل رزق حلال، سبب رفاه

عمومی می‌شود.

^۱. محمد حسین، طباطبایی، ترجمه تفسیر المیزان، مترجم موسوی همدانی، محمدباقر، ج ۸، به اختصار از ص ۱۰۲-۱۰۰

^۲. سوره اعراف، آیه ۳۱

نتیجه گیری

از مطالب گردآوری شده این گونه برداشت می شود که:

«روزی حلال» رزقی است که از راه مشروع و در چارچوب قوانین شرع به دست آمده باشد؛ در ضمن معامله شرعی، تجارت و یا از راه کار و تلاشی که حاصل رنج انسان باشد. از این جهت دین مبین اسلام به کسب و کار حلال و تلاش در این راه برای به دست آوردن رزق حلال، آنگونه که رضایت خداوند و خشنودی مردم را در پی داشته باشد، تاکید نموده است.

روزی حلال در زندگی انسان آثار و فضیلت های بسیار زیادی دارد، که با مطالعه و به کارگیری آنها در زندگی فردی و اجتماعی می توان از بروز بسیاری از مشکلات جلوگیری کرد و به پیشرفت جامعه کمک نمود و به سعادت دنیوی و اخروی دست یافت.

روزی حلال باعث، نورانیت و صفای دل، استجاب دعا و رحمت پروردگار می شود. اگر روزی ما حلال باشد روح و روان ما هم در سلامت کامل قرار می گیرد و زندگی مان رنگ خدایی گرفته و در آرامش زندگی خواهیم کرد.

منابع و مأخذ

• قرآن کریم

۱. احسان بخش، صادق، آثار الصادقین، دارالعلم، چاپ اول، ۱۳۶۶.
۲. الأحسائی (ابن أبی جمهور) محمد بن علی، عوالی اللآلی العزیزیه فی الأحادیث الدینیّه، تحقیق مجتبی العراقی، سیدالشهداء، اول، ۱۴۰۳ق.
۳. القُضاعی (القاضی) محمد بن سلامه، مسند الشَّهاب، تحقیق حمدي عبدالمجید السلفی، مؤسسه الرساله، اول، بیروت، ۱۴۰۵.
۴. الجزری (ابن الأثیر) مبارک بن محمد، النهایه فی غریب الحديث و الأثر، تحقیق طاهر أحمد الزاوی، مؤسسه إسماعیلیان، چهارم، قم، ۱۳۶۷.
۵. العکبری بغدادی الشیخ المفید، ابو عبدالله محمد بن نعمان، الامالی، تحقیق حسین استاد ولی و علی اکبر غفاری، مؤسسه انتشارات الاسلامی، چاپ دوم، قم، ۱۴۰۴.
۶. کاشف الاستار در ترجمه جامع الاخبار، مترجم: محمد بن رضا خویدکی، کتابفروشی اسلامیّه، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۸.
۷. ابن بابویه، محمد بن علی، من لایحضره الفقیه، مصحح غفاری، علی اکبر، انتشارات اسلامی، دوم، قم، ۱۳۸۹ق.
۸. بروجردي، سید محمد ابراهیم، تفسیر جامع، انتشارات صدرا، چاپ دوم، ۱۳۶۶.
۹. بیات، غلامرضا، اسلام در مبارزه بنیادین با فقر، انتشارات بدر، تهران، ۱۳۵۸.
۱۰. تجلّی، محمدجعفر، تولید ثروت بایدها و نبایدها و راه های گشایش روزی، ناشر انتشارات جلوه کمال، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۰.
۱۱. جعفری، محمد، شرح مثنوی، نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، تهران، بی تا.

۱۲. حکیمی، اخوان، آرام، احمد، الحیات با ترجمه احمد آرام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، چاپ مکرر، ۱۳۸۰.
۱۳. حر عاملی، محمد حسن، وسائل الشیعه، مؤسسه ال بیت، چاپ دوم، بیروت، ۱۴۱۴ ق .
۱۴. رضوانی، علی اصغر، اسلام شناسی و پاسخ به شبهات، انتشارات مسجد مقدس جمکران، بی تا.
۱۵. طباطبایی، محمد حسین، مترجم موسوی همدانی، محمدباقر، ترجمه تفسیر المیزان، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چهارم، ۱۳۶۴.
۱۶. فراهانی فرد، سعید، نگاهی به فقر و فقر زدایی از دیدگاه اسلام، کانون اندیشه جوان؛ چاپ اول، تهران، بهار ۱۳۷۸.
۱۷. قاسمی، محمدعلی، گشایش روزی، نورالزهر «س»، هشتم، تهران، ۱۳۹۳.
۱۸. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۸۸ ق.
۱۹. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الفروع من کافی، نشر فرهنگ اهل بیت (علیه السلام)، چاپ دوم، قم، ۱۳۵۰.
۲۰. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، اصول کافی، دار صعب و دار التعارف، چاپ چهارم، ۱۴۰۱.
۲۱. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۸۸ ق.
۲۲. کمره‌ای، محمدباقر، آسمان و جهان - ترجمه کتاب السماء و العالم بحار، ج ۱۰، انتشارات اسلامی، تهران، چاپ اول، ۱۳۵۱.
۲۳. گوهری، سید اسماعیل، مفسد مال و لقمه حرام، انتشارات احمدی، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۷.

۲۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، مترجم حمیدرضا شیخی، مرکز النشر مکتب الاعلام الاسلامی، دوم، قم، ۱۴۰۵-۱۴۰۳ ق.
۲۵. محمدی ری شهری، محمد، منتخب میزان الحکمه، تلخیص سیدحمید حسینی، ترجمه حمیدرضا شیخی، قم، بی تا.
۲۶. محمدی ری شهری، محمد، دانش نامه احادیث پزشکی، مترجم: حسین صابری، فصل پنجم کتابخانه غدیر.
۲۷. مجلسی، محمد باقر، حلیۃ المتقین، انتشارات جاویدان، چاپ دوم، قم، بی تا.
۲۸. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، المکتبه الاسلامیه، چاپ دوم، بیروت، ۱۴۰۳.
۲۹. موسوی زنجانرودی، سید مجتبی، تربیت مذهبی کودک، انتشارات پرتو خورشید، تهران، ۱۳۸۵.
۳۰. نراقی، ملااحمد، معراج السعاده، انتشارات مطبوعاتی حسینی، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۵.
۳۱. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، موسسه آل البيت، چاپ اول، بیروت، ۱۴۰۷.